

Dobre praktyki resocjalizacyjne w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich w Polsce. Pod redakcją naukową Macieja Bernasiewicza oraz Moniki Noszczyk-Bernasiewicz.

Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2018, 408 s.,

ISBN 978-83-226-3461-5 (wersja drukowana),

ISBN 978-83-226-3462-2 (wersja elektroniczna)

Przedmiotem recenzowanej pracy zbiorowej jest omówienie realizowanych w polskich zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich programów wychowawczych, edukacyjnych i terapeutycznych. Zostały one zaprezentowane w ośmiu rozdziałach tematycznych, których autorami są pracownicy pedagogiczni na co dzień realizujący programy w tych placówkach.

Treści rozdziału pierwszego oparte są na terminologii zaproponowanej przez klasyka polskiej resocjalizacji Czesława Czapówa oraz dotyczą form oddziaływania określanych jako kulturotechniki z wykorzystaniem rekreacji w wychowaniu resocjalizującym nieletnich. W rozdziałach drugim i trzecim zawarto propozycje programów o charakterze terapeutycznym z udziałem zwierząt w procesie wychowania resocjalizującego, elementów arteterapii oraz klasycznych oddziaływań socjoterapeutycznych. W rozdziale czwartym zaprezentowano programy wspierające rozwój kompetencji związanych z zakładaniem w przyszłości przez wychowanków zakładów dla nieletnich własnych rodzin, ale także zogniskowane na odbudowywaniu relacji z rodzinami generacyjnymi. W rozdziale piątym przedstawiono propozycje programów nastawionych na rozwój społeczny wychowanków z wykorzystaniem różnorodnych form działań prospołecznych rozwijających empatię i gotowość niesienia pomocy drugiemu człowiekowi. Opisane w rozdziale szóstym propozycje programów mają charakter

typowo profilaktyczny – ich celem jest zapobieganie uzależnieniom od substancji psychoaktywnych. Programy zaprezentowane w rozdziale siódmym nie są ukierunkowane bezpośrednio na rozwój wychowanków, ale na sferę niezmiernie istotną, *sine qua non* podjęcia procesu resocjalizacji, związaną z bezpieczeństwem wychowanków oraz kadry. Rozdział ósmy publikacji zawiera propozycje programów odnoszących się do przygotowania wychowanków zakładów dla nieletnich do usamodzielnienia po opuszczeniu placówki i do przeciwdziałania zjawisku powtórnego wykluczenia społecznego. Zauważyć warto, że w resocjalizacji nieletnich nie ma jednej i uniwersalnej metody oddziaływania wychowawczego. Każda droga wiodąca do osiągnięcia celu – udzielenia pomocy młodemu człowiekowi w powrocie do społeczeństwa – jest cenna. Takie właśnie podejście odzwierciedlają zaprezentowane przez redaktorów publikacji programy wspierające proces instytucjonalnej resocjalizacji nieletnich.

Watorów publikacji, potencjalnych jej adresatów oraz beneficjentów należy upatrywać w różnych obszarach. Bezspornie największą zaletą opracowania jest jego wartość metodyczna. Zaprezentowane programy mogą być upowszechniane i szeroko stosowane w praktyce, wykorzystywane nie tylko w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich, lecz także w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, młodzieżowych ośrodkach socjoterapii i innych placówkach. Zawarte w opisywanych programach idee i założenia wydają się również cenną inspiracją do poszukiwania rozwiązań wspierających oddziaływania pozainstytucjonalne – profilaktyczne lub wychowawcze w pracy z nieletnim w środowisku otwartym. Walorem metodycznym publikacji jest także możliwość wykorzystania zamieszczonych w niej propozycji przez praktyków resocjalizacji do konstruowania nowych programów w sposób poprawny metodycznie.

Wymiar edukacyjny książki *Dobre praktyki resocjalizacyjne w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich w Polsce* adresowany jest przede wszystkim do studentów uczelni wyższych na kierunkach związanych z pedagogiką resocjalizacyjną, ale nie tylko. W toku studiów wyższych przyszli adepci tych profesji często nie potrafią przełożyć zdobywanej wiedzy teoretycznej na praktyczne rozwiązania. Zrozumiały język opracowania, będący jego ogromnym walorem, poszerza grono potencjalnych adresatów i odbiorców. To niezmiernie istotna kwestia w kontekście obserwowanego ogromnego rozdzwielu między teorią i praktyką resocjalizacji. Autorzy opracowania bezspornie w swojej publikacji rozdzwiel ten niwelują dla dobra resocjalizacji nieletnich.

W *Dobrych praktykach...* w bardzo pozytywnym świetle przedstawiono zakłady dla nieletnich prowadzone przez resort Ministerstwa

Sprawiedliwości – ta dobra opinia jest wbrew wielu pojawiającym się w ostatnich latach krytycznym publikacjom, nieznajdującym potwierdzenia w faktach. Recenzowana książka promuje zakłady poprawcze i schroniska dla nieletnich jako instytucje nastawione na pomoc szczególnej grupie młodzieży z problemami w procesie socjalizacji. Autorzy we wstępie opracowania oraz w rozdziale podsumowującym (rozdział dziewiąty) w sposób merytoryczny i obiektywny z wykorzystaniem aktualnych doniesień badawczych i konkretnych argumentów odnoszą się do nieuniknionej potrzeby realizacji procesu resocjalizacji w warunkach instytucjonalnych w tych przypadkach, w których jest to konieczne, a zarazem zasadne z punktu widzenia dobra nieletniego. Jednocześnie wskazują na warunki niezbędne skutecznego realizowania takich oddziaływań z niezmiennym celem nadrzędnym, jakim jest dobro nieletniego. Opisywana publikacja może służyć promocji polskich doświadczeń instytucjonalnej resocjalizacji nieletnich na arenie międzynarodowej.

Walory merytoryczne opracowania dopełnione są jego bardzo atrakcyjną szatą graficzną – teksty zilustrowane zostały kolorowymi zdjęciami, a książkę wydano w twardej oprawie.

Marek Łukasiewicz

Schronisko dla Nieletnich w Gackach

 <https://orcid.org/0000-0002-2026-4607>